

Kapelletjespad Delden - rondje Markenrichter

Auteur: Marycke Naber

Centrum Delden, Twentekanaal, Elbertsbos, Lage Esch

Alleen een Mariakapel in de H. Blasiuskerk, maar wél een mooie en historisch interessante route! Vanaf het station loopt de route door het centrum van Delden, met de protestantse Oude Blasiuskerk en de RK H. Blasiuskerk, daarna langs de plek waar het Sint Annaklooster heeft gestaan. Na een stuk Twentekanaal met de Sluis Delden en pannenkoekenboerderij In den Markenrichter met heiligenbeelden via het Elbertsbos en de Lage Esch terug naar Delden en het station.

Dit is de 48e etappe van het Twentse Kapelletjespad (ongeveer 900 km!). Het begint in Borne en loopt via Noord-Twente naar Oldenzaal. Dan via Zuid-Twente terug naar Borne. Het pad kan als langeafstandswandeling worden gelopen, maar ook per etappe als dagwandeling. Van het Kapelletjespad is de wandelgids 'Twentse Kruistochten' afgeleid, met twaalf rondwandelingen, uitgekomen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

Routebeschrijving

Delden - rondje De Markenrichter (16 km)

NB Raadpleeg de openingstijden van de bezienswaardigheden en de horeca

- Steek vanaf het station de weg over, ga LA over het voetpad, dan de 1e straat RA. Loop bij de kruising RD, Kortestraat.

Aan de rechterkant staat een schoorsteen. Deze is een overblijfsel van een fabriekscomplex voor wollen stoffen. De omringende gebouwen zijn tegenwoordig in gebruik als winkelpanden.

- Loop bij het 1e kruispunt RD. Daarna ziet u voor u een stadspomp met lantaarnpaal. Loop hier RD, Markt.

De gietijzeren waterpomp is in 1894 geplaatst uit dankbaarheid voor de waterleiding die baron van Heeckeren van Wassenaar de gemeente Delden in dat jaar had geschonken.

Het witte gebouw op de hoek van de Langestraat met de Markt is het Zoutmuseum, waar alle aspecten van zout worden belicht, onder meer het ontstaan van de zoutlagen en zoutwinning in Twente en elders op de wereld.

- Houd op de Markt links aan en betreed via het poortje met veerooster het Kerkplein.

Dit werd tot 1829 als begraafplaats gebruikt. Het rooster diende om de varkens buiten te houden en te voorkomen dat zij met hun snuit in de graven gingen wroeten. Het werd ook wel duivelsrooster genoemd, omdat men tevens hoopte de duivel (met bokkenpoten!) buiten de gewijde ruimte van de kerk en het kerkhof te houden.

De vroegste vermelding van de Oude Blasius, toen nog een houten kerk, is 1118. In de huidige gotische hallenkerk bevinden zich nog resten van een 12e-eeuwse voorganger, een laat-romaanse kruisbasiliek. Het is na de St. Plechelmus in Oldenzaal de oudste kerk van Twente. In 1602 is de kerk door Prins Maurits aan de protestanten toegewezen.

De kerk heeft een mooi interieur met onder meer herenbanken en grafmonumenten van de heren van Twickel. Tijdens de restauratie van 1968-70 zijn 15e-eeuwse muur- en plafondschilderingen tevoorschijn gekomen. Zie ook het ANWB-informatiebordje rechts aan de zijkant van de kerk.

- Ga ter hoogte van de kerktoren LA, vóór Gasterij 't Oaldershoes RA, aan het eind LA, Noordwal.

- Ga aan het eind van het voetgangersstraatje RA en loop RD tot de H. Blasiuskerk.

De neogotische pseudobasiliek uit 1872 (de toren uit 1873) met een fraai interieur is gebouwd ter vervanging van een waterstaatskerk van eind 18e eeuw. Het ontwerp is van architect H.J. Wennekers. De beelden van de heilige Blasius (bisschop en wonderdoener uit Sebaste, Armenië) en St. Jozef staan boven de ingang, samen met beeld van Maria met kind. Het voorportaal met Moeder van Smarten en de Mariakapel links daarvan, met zicht op de kerk, zijn dagelijks overdag geopend. Voor de openstelling van het gebouw zie bij 'Kijken'.

1. Ga daarna de 1e straat LA, bij het kruispunt RD, Nieuwstraat. Ga aan het eind LA, Ranninkstraat, even later RA over het spoor en dan RD, St. Annabrinkstraat.
2. Ga aan het eind RA, dan de 1e weg LA. Ga de 1e straat RA, Oude Bentelosestraat. Aan de rechterkant staat Erve Sint Anna uit 1842.

Ongeveer op deze plaats heeft het Sint Annaklooster gestaan. De ruim 300 jaar oude eiken bij de oprit naar de boerderij worden de Kozakkeneiken genoemd. Herfst 1813 zouden hier Russische kozakken hebben gebivakkeerd, die hebben geholpen Nederland te bevrijden van de Franse overheersing. Zie het informatiebordje.

- Loop aan het eind van de straat RD, ga aan het eind RA over het halfverharde pad. Ga in de bocht naar links RA het talud op.

- Steek aan het eind van het smalle pad de provinciale weg over (kijk uit!) en ga LA, het fietspad over de St. Annabrug.

Het Twentekanaal van Zutphen naar Enschede met een zijtak naar Almelo, is van 1930 tot 1936 gegraven ten behoeve van de Twentse industrie. Het grootste deel is aangelegd als werkverschaffingsproject en met schop en kruiwagen gegraven. Vooruitlopend op de graafwerkzaamheden zijn de karakteristieke boogbruggen en de schutsluizen aangelegd.

3. Ga ca. 50 m na de brug, bij het begin van de beukenhaag, scherp RA over het karrenspoor. Na de bocht naar links loopt het pad langs het kanaal.

Aan de overkant van het kanaal bevond zich het galgenveld, heden ten dage nog Galgenmaten geheten. Hier zijn in 1544 de 'joffersvan Beckum' op de brandstapel terechtgesteld vanwege hun geloof. Op last van landvoogdes Maria van Oostenrijk moesten doopsgezinden en wederdopers namelijk gearresteerd en berecht worden. Maria van Beckum en haar schoonzuster Ursula van Beckum, die op het Nijenhuis te Diepenheim woonden, hingen heimelijk de nieuwe leer aan. Zij werden gearresteerd en opgesloten in het kasteel Twickel, met als bewoner en cipier Goossen van Raesfelt.

Ondanks alle pogingen de dames weer in de schoot der moederkerk terug te brengen, bleven ze volharden in hun overtuiging. Vanwege hun hoge positie zijn over hun executie veel liederen ontstaan. Zo behoort de dood van de freules tot de best gedocumenteerde en meest bekende martelaarsverhalen van de wederdopers en doopsgezinden.

- Het pad gaat over in een asfaltweg. Ga bij het kruispunt RA over Sluis Delden.

Deze heeft een verval van 6 meter, de schutsluis bij Eefde 6 tot 7,5 meter, die bij Hengelo 9 meter. Omdat bij het schutten veel water verloren gaat, is ter compensatie naast elk van de drie sluizen in het Twentekanaal een gemaal geplaatst dat weer water omhoog pompt.

Op 3 april 1945 zijn hier hevige gevechten gevoerd tussen de Duitsers en geallieerden, waarbij veel militairen zijn gesneuveld. Vlakbij het informatiepaneel staat een monumentje ter herinnering hieraan.

4. Ga na de sluis LA, 'Eigen weg Rijkswaterstaat'. Waar de asfaltweg een haakse bocht naar rechts maakt, blijft u RD lopen langs het kanaal.

- De zandweg loopt na een bocht naar rechts langs de zijtak naar Almelo en onder het spoor door. Brug naar links negeren.

5. Loop RD over de zandweg langs het kanaal. Voor de brug maakt deze een bocht naar rechts (hier karrenspoor) en komt uit bij pannenkoekerie In den Markenrichter.

Het pand dateert uit 1856 en was oorspronkelijk een uitspanning voor ruiter en paard. Voor het raam aan de rechter zijkant van het pand staan een aantal heiligenbeelden opgesteld. De marken Weddehoen en Cottwich (zie het uithangbord) bevonden zich ten oosten van Goor tussen Elsenerbroek en Bentelo.

De marken kwamen halverwege de 13e eeuw op, om het gebruik van de gemeenschappelijke woeste gronden door de omwonende boeren te regelen. Gewoonlijk kwam het markebestuur eenmaal per jaar bijeen onder leiding van de markenrichter. Op die vergaderingen werd bepalingen gemaakt die tezamen het markerecht vormden. Ook werden overtredingen bestraft en geschillen tussen de markegenoten opgelost.

- Loop RD over de ventweg en ga de 1e weg LA. Kijk uit met oversteken! Loop RD over de halfverharde weg (nrs. 11, 11A, 11B en 13). Deze gaat over in een asfaltweg.

6. Ga na een aantal bochten bij de T-kruising van asfaltwegen RA, Hoffmeijerweg. Ga bij het 1e kruispunt LA, Kappelhofsweg.

- Loop bij de kruising RD over de zandweg, Kappelhofsweg. Ga aan het eind LA, Langenhorsterweg.

- Ga bij de kruising met paddenstoel 22423 RA over de zandweg met fietspad, Rijssenseweg.

7. Ga na ca. 800 m LA langs de afsluitboom, een karrenspoor, aan het eind bij een boerderij RA, een halfverharde weg.

- Steek aan het eind de drukke (!) weg over, ga LA over het fietspad, dan de 1e weg RA ('ZONE 60').

8. Ga bij de boerderij aan het eind van de asfaltweg schuin LA, dan schuin RA langs de schuur, hier een karrenspoor. Dat gaat over in een asfaltweg.

- Houd bij de splitsing 2x rechts aan. Zandweg naar rechts negeren. De weg is nu halfverhard.

9. Houd rechts aan over de zandweg. Deze gaat over in een asfaltweg. Blijf RD lopen.

De bank links na de kruising is geplaatst ter herinnering aan de Eschschool, die hier van 1844 tot 1969 heeft gestaan.

- Ga aan het eind van de weg RA over het klinkerpad, tegenover de watertoren LA over het klinkerpad / onverharde pad.

Deze is in 1894 gebouwd in opdracht van Baron van Heeckeren van Wassenaar van landgoed Twickel, naar een ontwerp van architect Halbertsma. De toren diende als waterreservoir voor het blussen van branden op Twickel.

Daarnaast wilde de baron aan Delden een waterleiding schenken. Aangezien het water bij Twickel vanwege het hoge zoutgehalte niet bruikbaar was als drinkwater, werd de toren aangesloten op het waterleidingnet van Almelo, met een pijpleiding van ca. 10 kilometer. Mede naar aanleiding van de ontdekking van de zoutlaag in de bodem van Delden is in 1918 begonnen met de zoutwinning in Boekelo.

10. Ga na ca. 100 m RA over de voetgangersbrug, daarna LA, Noorderhagen. Loop bij het kruispunt RD, Zuiderhagen. (Als u naar Museum No Hero wilt, ga hier dan LA.)

11. Houd bij de driesprong links aan, Doctor Gewinstraat. Steek aan het eind de weg over en ga RA over het voetpad naar het station.

Praktische informatie

Centrum Delden, Twentekanaal, bos en veld. 55 % onverhard

Kijken

Perron 1, achterkant stationsgebouw Delden; alleen van buitenaf te zien

Goors Historisch Museum, Stationslaan 3, Delden, 0547-263519, historischgoor.nl

Zoutmuseum, Langestraat 30, Delden, 074-3764546, zoutmuseum.nl.

Grote of Oude Blasiuskerk, Kerkplein 3, Delden. Open: zie pgdelden.nl/gebouw, tevens apr. t/m okt. 1e zaterdag van de maand 10.00- 15.00 tijdens streekmarkt. Bijzondere diensten uitgezonderd

H. Blasiuskerk, Langestraat 74, Delden. Open: medio juni t/m september di t/m vr 10.30-12.30, ma t/m za 14.00-16.00, bijzondere diensten uitgezonderd

Museum No Hero, Hengelosestraat 2, Delden, 074-2020010, museumnohero.nl

Eten en drinken

Gasterij 't Oaldershoes, Kerkstraat 5, Delden, 074-3761428, oaldershoes.nl

Pannenkoekerie In den Markenrichter, Rijksweg 18, Ambt-Delden, 074-3761324, pannenkoekerie.nl

Hotel De Zwaan, Langestraat 2, Delden, 074-3761206, dezwaandelden.nl

Kunstcafé Het-Loket van Perron 1, station Delden,

visithofvantwente.nl/attracties/galerieen-ateliers/1673-MIKC-%7C-Perron-1/

Overnachten

B&B Stadslogement Delden, Kortestraat 2a, Delden, 074-7366260

Hotel-restaurant Sevenster, Markstraat 6, Delden, 074-3761391, sevenster.nl

B&B Den Zoeten Inval, Marktstraat 16, Delden, 06 17891304, soeteninval.nl

Hotel De Zwaan, Langestraat 2, Delden, 074-3761206, dezwaandelden.nl

Hotel-restaurant Het Witte Paard, Hengelosestraat 8, Delden, witte-paard.nl

Openbaar vervoer

Station Delden, sprinter Zutphen-Oldenzaal (Blauwnet)

Regiotaxi Twente: 0900-1814, regiotaxitwente.nl (minstens 1 uur van tevoren reserveren)

Parkeren

Gratis bij het station

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/kapelletjespad-delden---rondje-markenrichter/15729/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegekruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50